

BUGU

Dil ve Eğitim Dergisi

BUGU
Journal of Language and Education

6/1, 22-37

TÜRKİYE

www.bugudergisi.com

E-ISSN: 2717-8137

Araştırma Makalesi

Makale Geliş Tarihi: 08.01.2025

Makale Kabul Tarihi: 28.02.2025

Altundaşar, A. ve Ürün Karahan, B. (2025). Yabancılara Türkçe öğretimi alanında 2010-2024 yılları arasında yapılan yüksek lisans tezlerinin incelenmesi. *BUGU Dil ve Eğitim Dergisi*, 6(1), 22-37. <http://dx.doi.org/10.46321/bugu.1175>

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ ALANINDA 2010-2024 YILLARI ARASINDA YAPILAN YÜKSEK LİSANS TEZLERİNİN İNCELENMESİ*

Bilim Uzm. Alican ALTUNDAŞAR

KAKÜV Koleji alicanaltundasar@hotmail.com ORCID

Prof. Dr. Berna ÜRÜN KARAHAN

Kafkas Üniversitesi urunkarahan@gmail.com ORCID

Öz

Dil öğretimi, bireylerin yeni bir dili edinme sürecini yönlendiren pedagojik yaklaşımları ve stratejileri içerir. Akademik bağlamda, bu süreç dil bilgisi, kelime bilgisi, telaffuz, dinleme, okuma, yazma ve konuşma becerilerinin dengeli bir şekilde geliştirilmesine dayanır. Dil öğretimi yaklaşımları, özellikle dilbilimsel, sosyokültürel ve bilişsel teori temellerine dayalı olarak evrilmiştir. Güncel araştırmalar, etkileşimli yöntemlerin ve teknoloji destekli öğrenmenin, öğrencilerin dil yeterliliklerini artırmada etkili olduğunu göstermektedir. Ayrıca, bağlam içinde öğrenmenin önemi, dilin gerçek yaşam durumlarına uygun olarak öğretilmesi gerektiği fikrini güçlendirmektedir.

Türkçenin yabancılara öğretimi, dilin karmaşık yapısı ve farklı kültürel bağlamları nedeniyle özel bir pedagojik yaklaşım gerektirir. Bu alanda, iletişimsel dil öğretim yöntemleri, Türkçeyi günlük hayatta kullanabilme becerisini geliştirmek açısından öne çıkmaktadır. Özellikle, dil bilgisi kurallarının ezberlenmesi yerine, anlamlı bağlamlarda kullanılmasının teşvik edilmesi, öğrencilerin dili daha etkili bir şekilde öğrenmesini sağlamaktadır. Ayrıca, görsel-işitsel materyallerin ve dijital araçların kullanımı, Türkçe öğrenenlerin dört temel dil becerisi olan dinleme, konuşma, okuma ve yazma yetilerini geliştirmelerine katkı sunmaktadır. Türkçenin öğretiminde kültürel unsurların da vurgulanması, dil ve kültür ilişkisini pekiştirerek öğrenme sürecini zenginleştirmektedir.

Yapılan bu çalışmada 2010-2024 yılları arasında yabancılara Türkçe öğretimi alanında Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Ulusal Tez Merkezi tarafından onaylanan 220 yüksek lisans tezi değerlendirilmiştir. Yüksek lisans tezleri; konularına, yıllarına, yapıldığı üniversitelere, araştırma yöntem ve desenlerine, veri toplama araçlarına, veri analizine, alt hipotez sayılarına ve örneklemelerine göre değerlendirilmiştir. Araştırmada betimsel analiz ve doküman analizi kullanılmıştır. Elde edilen veriler frekans/yüzde kullanılarak sayısal

* Bu makale, Kafkas Üniversitesinde Prof. Dr. Berna Ürün KARAHAN danışmanlığında Alican ALTUNDAŞAR tarafından hazırlanan "Yabancılara Türkçe Öğretimi Alanında 2010-2024 Yılları Arasında Yapılan Yüksek Lisans Tezlerinin İncelenmesi" adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

verilere dönüştürülmüştür. Elde edilen verilere bakıldığında dört temel dil becerisinin ilgi görmediği sonucuna varılmıştır. Özellikle konuşma dil becerisi 3 adet kullanılmıştır. Yapılan yüksek lisans tezlerinde konu bakımından kitap/metin incelemesi en fazla veriye sahip çıkmıştır. Yıllar bakımından ele alındığında 2019 yılında en fazla yapıldığı gözlemlenmiştir. Doküman incelemesi yöntem ve desenler arasında en faz kullanılan desen yöntem olmuştur.

Anahtar Sözcükler: Türkçenin yabancılara öğretimi, yüksek lisans tezi, dil.

INVESTIGATION OF MASTER'S THESES ON TEACHING TURKISH TO FOREIGNERS BETWEEN 2010 AND 2024

Abstract

Language teaching encompasses pedagogical approaches and strategies that guide individuals in the process of acquiring a new language. In an academic context, this process relies on the balanced development of grammar, vocabulary, pronunciation, listening, reading, writing, and speaking skills. Language teaching approaches have evolved based on linguistic, sociocultural, and cognitive theory foundations. Current research highlights the effectiveness of interactive methods and technology-supported learning in enhancing students' language proficiency. Additionally, the importance of contextual learning reinforces the idea that language should be taught in alignment with real-life situations.

Teaching Turkish to foreigners requires a special pedagogical approach due to the complexity of the language and its varied cultural contexts. In this field, communicative language teaching methods stand out for enhancing learners' ability to use Turkish in daily life. Particularly, instead of memorizing grammar rules, encouraging the use of language in meaningful contexts facilitates more effective learning. Furthermore, the use of audiovisual materials and digital tools contributes to the development of the four core language skills—listening, speaking, reading, and writing—for learners of Turkish. Emphasizing cultural elements in the teaching process also strengthens the relationship between language and culture, enriching the learning experience.

In this study, 220 master's theses on teaching Turkish to foreigners, approved by the National Thesis Center of the Council of Higher Education between 2010 and 2024, were evaluated. These theses were analyzed based on their topics, years, universities, research methods and designs, data collection tools, data analysis methods, number of sub-hypotheses, and samples. Descriptive analysis and document analysis methods were employed. The collected data were converted into numerical form using frequency/percentage. The results indicated that the four core language skills received limited attention. Specifically, speaking skills were addressed in only 3 theses. In terms of topics, book/text analysis appeared as the most studied subject. Regarding the distribution over the years, the highest number of theses were completed in 2019. Document analysis emerged as the most commonly used research method and design.

Keywords: Teaching Turkish as a foreign language, master's thesis, language.

Ø. Giriş

İnsanoğlu doğası gereği düşüncelerini ve duygularını rahat bir şekilde anlatmak, aktarmak ister. Bu yüzden insanoğlu tarih boyunca bakıldığında kimi zaman kendini ifade edebilmek için mağara duvarlarına çeşitli işaretler çizmiş kimi zamanda taş tabletleri kullanarak birçok şekilde kendini ifade etmeye çalışmışlardır. Dil, ilerleyen zamanlarda insanların ihtiyaçlarını karşılama gereksinimleriyle birlikte hayatındaki en önemli araç olmaya başlamıştır. Fakat canlı bir varlık olarak ele alınan dilin ilk ne zaman ortaya çıktığı ya da insanın sözlü olarak ilk kendini ne

zaman ifade ettiğini belirleme konusunda tam ve kesin net bir bilginin bulunmamasıyla birlikte bu konuyla ilgili birçok teori öne sürülmektedir. Kişilerin bir diğer odak noktası ise dilin hangi özelliklere ve ne tür işlevlere sahip olduğudur. İşte birçok dil bilimci de bu yüzden dili anlama ve anlatma konusunda çaba göstermektedir.

Dil, insanlar arasında iletişimi sağlayan bir araçtır; kendine özgü kuralları olan ve yalnızca bu kurallar çerçevesinde gelişen bir varlıktır. Bilinmeyen zamanlarda kurulan örtük anlaşmalar sistemidir ve seslerden örülmüş sosyal bir olgudur (Ergin, 1999).

İnsanoğlu doğumdan dil öğrenme kavramına sahiptir ve bu kavram ile ana dili arasında bir ilişki vardır. Oruç'a (2016, s. 314) göre ana dili "...kişinin annesinden, ailesinden, sosyal çevresinden doğal yolla ilk edindiği, en iyi kullandığı ve hâkim olduğu dildir..."

Karmaşık bir yapıya sahip olan dil sosyal bir kurum olarak kişiye özgü alışkanlık haline gelmiş ses olayı olmakla birlikte fizyolojik yönleri de mevcuttur (Banguoğlu, 1986).

Türk dili geçmişten günümüze oldukça köklü bir dildir ve bu sebeple diğer toplumlar Türklerle olan etkileşimleri sırasında Türkçe öğrenmişlerdir. Tarihe göz atıldığında Türk kavramının çok eskiye dayandığını görebilirken bu sebeple de Türk dili çok geniş coğrafyalarda konuşulduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Türk dili yakın tarihte 200 milyon insan tarafından kullanılan Türk insanı dünya üzerinde mevcuttur (Akar, 2005). Türkçenin konuşucu bakımından dünyanın beşinci büyük dili olduğu (Akalin, 2005) gerçeği Türkçenin ne kadar ilgi gördüğünün kanıtıdır. Türkçenin yabancılara öğretimi bir yandan Türkçenin Türk soylulara öğretimi de önemli bir konu olmasıyla birlikte son yıllarda rağbet görmektedir.

İnsanoğlu dünyada yaşadığı sürece birbirinden farklı mekânlarda yaşayıp birbirinden farklı alet kullanma ihtiyacı güderek dili ve öğelerini farklı amaçlarda kullanma ihtiyacı gütmüşlerdir (Gemalmaz, 2010). Bu sürekli değişim ise farklı dilleri öğrenme güdüsünü doğururken insanlarda bu farklı dil öğrenme durumunu farklı şekillerde kullanma yolları aramışlardır.

Yabancı dil öğretimi, bireylerin farklı kültürel ve dilsel bağlamlarda etkili iletişim kurabilme yetisini geliştirmeyi amaçlayan karmaşık bir süreçtir. "Yabancı dil, Türk Dil Kurumu Bilim ve Sanat Terimleri Ana Sözlüğünde; öğrencilere, akademik, toplumsal ve meslekle ilgili gelişmelerine katkı da bulunmak amacıyla ana dili dışında öğretilen dil olarak tanımlanmıştır" (Eğitim Terimleri Sözlüğü, 1974 <https://sozluk.gov.tr/>). Ana dilden sonra öğretilen dile yabancı dil denir (Demircan, 1990; Kayatürk, 2018). Dünyada yabancı dil gerekli bir durum haline gelmekle beraber popüler olan her dil yabancı dil olarak öğrenilmek istenmektedir (Kayatürk, 2018). Bütün lehçeler arasında dünyada en çok konuşulan beşinci dil Türk dilidir (Kırazlı ve Ateş, 2016) ve bu durum Türkçenin ne kadar popüler bir dil olduğunu göstermektedir.

Türklüğün hüküm sürdüğü bu topraklarda da Türk dilinin de faik sayılacağına hiçbir şüphe yoktur (Atalay, 1998). Her ne kadar Farsçaya yönelen bir kesim olsa da özünü unutmayıp Türkçenin büyük bir dil olduğunu hatırlayarak kendi millî diline sahip çıkma amacıyla ve bu büyüklüğü ispat amacıyla yazılmış birçok eser mevcuttur (Ekiz vd, 1984).

Milletlerin farklı dilleri öğrenme arzusu eski çağlardan beri devam etmektedir. Türkler başka dilleri öğrenmeye çalışırken aynı zamanda da Türkçeyi diğer milletleri öğretmeye çalışmışlardır. Türkçeyi diğer milletlere öğretme çabasında kullandıkları bazı eserler şunlardır: Divânü Lügâti't- Türk - Kaşgarlı Mahmud (1072-1074), Muhakemetü'l-Lugateyn - Ali Şir

Nevâyî (1498), Kitabü Bulgati'l-Müştak Fi Lugâti't-Türk ve'l-Kıfçak Cemalü'd-Din Ebi Muhammed Abdullahi't-Türkî (15. yüzyılın ilk yarısı) (Türk ve Kıpçak Sözcüklerinin Türevlerini Kitabı), Kitabü'l-İdrak Li Lisânü'l-Etrak Esirü'd-din Ebu Hayyân (1312) (Türklerin Dilini Anlama Kitabı) (Bayraktar, 2003).

Tarih boyunca birçok Türkçe temelli çalışma yapılmışken, günümüzde de bu alanda daha fazla çalışma yapılmalıdır. Dil unsurunun önemi daha fazla vurgulanmalı ve bu yöndeki çabalar artırılmalıdır. Dil, deneyim yoluyla öğrenilir, bu nedenle seçilen materyaller gerçek yaşam bağlamlarına dayandırılmalıdır. Dil öğretimi, sınıf düzeyine ve öğrencilerin özelliklerine göre uyarlanabilir olmalıdır. Dört dil becerisini içeren bir müfredat yaklaşımı geliştirilmelidir. Öğrencilerin sınıf dışında dile daha fazla maruz kalmalarını sağlamak için ders dışı etkinlikler de programa dahil edilmelidir. Derslerde, öğrencileri motive eden bol miktarda işitsel ve görsel materyalin bulunması önemlidir. Pekiştiriciler, öğretim sürecinde önemli bir rol oynamaktadır (Sezen, 2020).

Bu hususlara dikkat edildiği müddetçe ise dil konusunda başarı kaçınılmaz hâle gelir. Elbette başarıyı elde etmek içinde en temel ve en önemli unsurlardan bir tanesi ilkeleridir. Diğer tüm alanlarda olduğu gibi Türkçenin yabancılara öğretiminde de bazı ilkeler bulunmaktadır. Barın'a (2004, s. 22-26) göre bu ilkeler şunlardır:

Genel İlkeler:

1. Kullanılan Dilin Öğretilmesi
2. Telâffuza Önem Verme
3. Öğrencilerin Bildiği Kelimelere Dayanarak Yeni Cümleler Kurma
4. Öğrencilere Öğrendiklerini Uygulama İmkânının Verilmesi
5. Herkese Eşit Söz Hakkı Tanınması
6. Öğrencinin Kendini Yazılı ve Sözlü İfade Edebilmesi
7. Dil ile Birlikte Kültürün Verilmesi
8. Hem Bireysel Çalışmalara Hem De Grup Çalışmalarına Gereken Ölçüde Yer Verilmesi
9. Dersi Sıkıcı Olmaktan Kurtaracak Çeşitli Uygulamalara Yer Verilmesi
10. Öğretilmeyenlerin Sorulmaması
11. Öğrencinin Öğreneceği Kadar Bilgi Verilmesi
12. Öğrencilerin Yaptıkları Yanlışların Anında Düzeltilmesi
13. Yöntemin Belirlenmesi

Temel ilkeler:

1. Dil Öğretiminin Planlanması
2. Dört Temel Beceriye Dikkate Alma
3. Basitten Karmaşığa, Somuttan Soyuta Gitme
4. Bir Seferde Tek Yapıyı Sunma
5. Verilen Bilgi ve Örneklerin Hayata Uygunluğu
6. Öğrencileri Aktif Kılma
7. Bireysel Farklılıkları Dikkate Alma
8. Görme ve İşitmeye Dayalı Araçlardan Yararlanma

Yukarıdaki ilkeler dikkate alındığında, Türkçenin yabancılar öğretiminde belirli ilkelere dayandırıldığı ve bu ilkelerin sistematik bir şekilde uygulanmasıyla başarıya ulaşılabileceği öngörülmektedir. Türkçenin yabancılar öğretiminde bu ilkelere göre öğretim yapılması gerektiği ve bu konuda dikkat edilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Dil bir toplumu bağlayan en güçlü bağıdır. Geçmişle gelecek arasında en kuvvetli bağı kuran dil, bireyleri vatanına bağlayan ve nesilden nesile aktarılmasını sağlayan en önemli etkidir (Aksan, 1979).

Yaşadığımız dünyada her şey değişmekte ve gelişmektedir. Bu değişim ve gelişim dili etkilemektedir. Dilin öneminin artmasından dil öğretimi büyük önem kazanmıştır. Çağımız gereği en önemli olgu durumuna gelen dil, günlük yaşamda yaptığımız sorgulama düşünme gibi eylemleri yapmak, duygusal ve zihinsel gelişimi sağlamak açısından ana etkidir (Güneş, 2011).

İnsanoğlu dünyada yaşadığı sürece birbirinden farklı mekânlarda yaşayıp birbirinden farklı alet kullanma ihtiyacı güderek dili ve öğelerini farklı amaçlarda kullanma ihtiyacı gütmüşlerdir (Gemalmaz, 2010).

Geçmişten günümüze bakıldığında dünya üzerinde gelmiş geçmiş en köklü milletlerden bir tanesi Türk toplumdur. Asırlar öncesine dayanan Türkçe köklü ve eski bir geçmişe sahiptir. Asırlardır her zaman ön planda olan Türkler gerek diğer devletlerle yapmış olduğu politikalarla gerekse ticaretle buldukları coğrafya da mutlak güç olarak görülmüşlerdir. Bu sebeple de diğer devletlerin Türk diline ve Türk kültürüne ilgisi artmıştır. Bu ilgiyle ve Türk toplumunu daha yakından tanıma isteği ile Türkçe öğrenilmiş ve öğretilmeye devam edilmiştir. Dünya tarihinde en eski ve köklü dillerden biri Türkçenin öğretimi çok eski zamanlara uzanmaktadır. Sekizinci asra dayanan bir geçmişe sahip olan eski Türk metinleri 12-13. asra kadar sürmüş olup, bütün Türklüğün tek yazı dili olarak kullanılmıştır (Ergin, 1999).

Türkçenin yabancılar öğretimi, dilin kültürel ve sosyal bağlarını dikkate alarak gerçekleştirilen dinamik bir süreçtir. Bu süreçte, iletişimsel yaklaşımın benimsenmesi, öğrencilerin dil becerilerini etkili bir şekilde geliştirmelerine olanak tanır. Dört temel dil becerisi olan dinleme, konuşma, okuma ve yazmanın entegre bir şekilde öğretilmesi, öğrencilerin dil kullanımına dair kapsamlı bir anlayış kazanmalarını sağlar. Ayrıca, gerçek yaşam durumlarına dayanan öğretim materyalleri ve etkinlikler kullanmak, öğrencilerin dil öğrenimini daha anlamlı hale getirir. Kültürel unsurların da eğitim sürecine dahil edilmesi, öğrencilerin Türkçeyi sadece bir iletişim aracı olarak değil, aynı zamanda Türk kültürünü anlamak için bir kapı olarak görmelerini teşvik eder. Bu bağlamda, nitelikli öğretmenler ve uygun öğretim yöntemleri, Türkçenin yabancılar etkili bir şekilde öğretiminde kritik bir rol oynamaktadır.

1. Yöntem

1.1. Araştırma Deseni

Bu çalışmada 2010-2024 yılları arasında Türkçenin yabancılar öğretimi ile ilgili yapılan 220 yüksek lisans tezinin değerlendirilmesi amaçlanan bu makalede araştırma problemini yorumlayıcı bir yaklaşımla ele alarak disiplinler arası ve bütüncül bir bakış açısı benimseyen nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır (Altunışık vd., 2010). Bu çalışmada betimsel analiz ve doküman incelemesi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması

planlanan iş hakkında bize bilgi veren yazılı/basılı gereçlerin incelenmesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

1.2. İnceleme Nesnesi

Bu araştırmada 2010-2024 yılları arasında yapılan Yükseköğretim Başkanlığı Ulusal Tez Merkezi tarafından onaylanan 220 adet yüksek lisans tezi incelenmiştir.

1.3. Veri Toplama Aracı ve Verilerin Analizi

Bu çalışmada 220 adet yapılan yüksek lisans tezi bilgisayar ortamında “Türkiye’de Türkçenin yabancılara öğretimi alanında 2010-2024 yıllarında yapılan tezlerin konularına göre dağılımı nasıldır?”, “Türkiye’de Türkçenin yabancılara öğretimi alanında 2010-2024 yıllarında yapılan tezlerin yıllara göre dağılımı nasıldır?”, “Türkiye’de Türkçenin yabancılara öğretimi alanında 2010-2024 yıllarında yapılan tezlerin yazarların üniversitelerine göre dağılımı nasıldır?”, “Türkiye’de Türkçenin yabancılara öğretimi alanında 2010-2024 yıllarında yapılan tezlerin araştırma yöntem ve desenlerine göre dağılımı nasıldır?”, “Türkiye’de Türkçenin yabancılara öğretimi alanında 2010-2024 yıllarında yapılan tezlerin veri toplama araçlarına göre dağılımı nasıldır?”, “Türkiye’de Türkçenin yabancılara öğretimi alanında 2010-2024 yıllarında yapılan tezlerin veri analizine göre dağılımı nasıldır?”, “Türkiye’de Türkçenin yabancılara öğretimi alanında 2010-2024 yıllarında yapılan tezlerin alt hipotez sayılarına göre dağılımı nasıldır?”, “Türkiye’de Türkçenin yabancılara öğretimi alanında 2010-2024 yıllarında yapılan tezlerin örnekleme göre dağılımı nasıldır?” soruları baz alınarak incelenmiştir. Bu sorulara göre incelendikten sonra ortaya çıkan bulguların frekans/yüzdesi alınarak veriler tablo hâline getirilmiştir.

Bu çalışmada verilerin analizini öncelikle belirlenen 8 adet kategoriye ayrılarak (konularına göre, tezlerin yıllarına göre, üniversitelerine göre, araştırma yöntem ve desenlerine göre, veri toplama araçlarına göre, veri analizine göre, alt hipotez sayısına göre ve örneklem sayısına göre) incelenip Microsoft Word uygulamasına geçirilmiştir. Microsoft Word uygulamasında yer alan veriler nitel araştırma tekniklerinden içerik analizi kullanılarak elde edilmiştir. Bunların çözümlemesi ise basit istatistik tekniklerinden frekans (f) ve yüzde (%) kullanılarak yapılmıştır. İçerik analizi, metinlerin veya diğer içerik biçimlerinin bilimsel yöntemler kullanılarak özetlenmesi, sınıflandırılması, karşılaştırılması ve sayısal olarak ifade edilmesidir (Chen, Monion ve Morrisın, 2007).

2. Bulgular

2.1. Yüksek Lisans Tezlerinin Konularına Göre Dağılımı

Tablo 1. 2010-2024 Yılları Arasında Yazılan Tezlerin Konularına Göre Dağılımı

Konu	f	%
Okuma	21	9,5
Yazma	12	5,5
Dinleme	15	6,8
Konuşma	3	1,4
Dil Bilgisi	38	17,3
Kitap/Metin İncelemesi	78	35,5
Diğer	53	24,1

2.1.1. Okuma

Dört temel dil becerisinden biri olan okuma 21 adet kullanılmıştır. Kültür aktarımına yardım sağlayan çalışmalar var olan dillerin bazılarında olmayan sesli harflerin yarattığı

öğrenim zorluklarını gidermek açısından okuma becerisinin etkisini belirtmektedir. Ezber tekniğini kullanma etkisini en aza indirme açısından da büyük bir öneme sahip olduğunu göstermiştir. Yabancılar Türkçe öğretimi alanına uyarlanan metinlerin daha çok kullanılması gerektiği ve elde edilen metinlerin akademik açıdan öğrenenleri daha iyi bir sonuca ulaştıracakları sonucuna varılmıştır.

2.1.2. Yazma

Dört temel dil becerilerinden yazma becerisi 12 adetinde kullanılmıştır. Tezler incelendiğinde diğer temel becerilerde olduğu gibi kültür aktarımı konusuna katkı sağladığı görülmektedir. Yapılan tezlerin etkinliklerinin hepsi Avrupa Ortak Başvuru Metni'ne uygun olduğu görülmektedir. Öğrenenleri uğraştırması ve uzun zaman alması az kullanılmasının sebepleri arasında gösterilebilir. Öğrencilerin kendilerini rahat ve güvende hissetmelerinden dolayı en çok serbest yazma tekniği kullanıldığı görülmüştür.

2.1.3. Dinleme

Dört temel dil becerilerinden olan dinleme 15 adet kullanılmıştır. Hem görsel hem de işitsel olarak uygulanan bu beceri çizgi film ve dizi gibi uygulamalarla desteklenmiştir. Yine bu beceride diğer becerilerde olduğu gibi kültür aktarımına katkı sağlamaktadır. Ders kitaplarında kullanılan dinleme etkinliklerinin az olduğu konusuna da dikkat çekilmiştir.

2.1.4. Konuşma

En az kullanılan dört temel dil becerisi olan konuşma 3 adet kullanılmıştır. Dikkat çekilen en önemli noktalardan bir tanesi öğretmen etkisidir. Öğreten öğretilen dilde yetkin olmak zorundadır. Diğer vurgu yapılan konu ise hazırlıklı ve hazırlıksız konuşmanın kullanımının önemidir.

2.1.5. Dil Bilgisi

Yapılan yüksek lisans tezlerinin 38 adetinde kullanılan dil bilgisi konusu özellikle Türkçe Öğretim Merkezlerinde kullanılan ders kitaplarının içerisinde bulunan metinlerin dil bilgisi bakımından incelenmesiyle bu kadar çok çıkmıştır. İsim soylu sözcükler, fiiller, vb. konular incelenmiştir.

2.1.6. Kitap/Metin İncelemesi

En fazla kullanılan konu olan kitap/metin incelemesinin temelini Türkçe Öğretim Merkezlerinde kullanılan ders kitapları oluşturmaktadır. Bu konuda kitaplarda genellikle kültür aktarımının sağlanmasındaki hususlara dikkat edilip Türkçenin yabancılar öğretimi alanında uyarlanan metinlerde yapılan sadeleştirilmeler ön plandadır.

2.1.7. Diğer

Makalede bahsi geçen konular dışında “yeterlilik, öğretmen görüşleri, öğrenci görüşleri vb.” konular diğer başlığı altına toplanmıştır.

2.2. Yüksek Lisans Tezlerinin Yıllarına Göre Dağılımı

Tablo 2. 2010-2024 Yılları Arasında Yazılan Tezlerin Yıllarına Göre Dağılımı

Yıllar	f	%
2010	2	0,9
2011	8	3,6
2012	2	0,9

2013	2	0,9
2014	4	1,8
2015	11	5,0
2016	8	3,6
2017	7	3,2
2018	15	6,8
2019	55	25,0
2020	32	14,6
2021	29	13,2
2022	5	2,3
2023	31	14,1
2024	9	4,1
Toplam	220	100,0

Türkçenin yabancılarla öğretimi alanı 2015'ten sonra rağbet görmeye başlamıştır. Tabloda inişler çıkışlar olmasına rağmen genel olarak bir artış görülmüştür. En fazla yüksek lisans tezi yapılan yıl 2019 yılı olmuştur.

2.3. Yüksek lisans Tezlerinin Yapıldığı Üniversitelere Göre Dağılımı

Tablo 3. 2010-2024 Yılları Arasında Yazılan Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversite	f	%
Gazi Üniversitesi	23	10,5
Bartın Üniversitesi	7	3,2
Hacettepe Üniversitesi	11	5,0
Nevşehir Üniversitesi	7	3,2
İstanbul Sabahattin Z. Ü.	3	1,4
Fatih S. Mehmet V. Ü.	14	6,4
Trabzon Üniversitesi	2	0,9
Hatay Mustafa K. Ü.	5	2,3
Dicle Üniversitesi	3	1,4
Necmettin Erbakan Ü.	10	4,5
Fırat Üniversitesi	3	1,4
Yıldız Teknik Üniversitesi	11	5,0
Tokat Gaziosmanpaşa Ü.	9	4,1
Sakarya Üniversitesi	8	3,6
Akdeniz Üniversitesi	6	2,7
Uşak Üniversitesi	3	1,4
Atatürk Üniversitesi	7	3,2
Van Yüzüncü Yıl Ü.	2	0,9
İstanbul Arel Üniversitesi	2	0,9
Karamanoğlu M. B. Ü.	2	0,9
Alaaddin Keykubat Ü.	1	0,5
Çanakkale Onsekiz Mart Ü.	12	5,5
Gaziantep Üniversitesi	5	2,3
Muğla Sıtkı Koçman Ü.	2	0,9
Burdur Mehmet A. Ersoy Ü.	4	1,8
Kırıkkale Üniversitesi	3	1,4
İnönü Üniversitesi	6	2,7
Zonguldak Bülent Ecevit Ü.	5	2,3
Adıyaman Üniversitesi	2	0,9
Selçuk Üniversitesi	3	1,4
Ankara Yıldırım B. Ü.	1	0,5
İ. D. Bilkent Üniversitesi	1	0,5
Erciyes Üniversitesi	1	0,5
Dokuz Eylül Üniversitesi	2	0,9
Uludağ Üniversitesi	5	2,3
Başkent Üniversitesi	5	2,3
Çukurova Üniversitesi	1	0,5
Marmara Üniversitesi	2	0,9
Doğu Akdeniz Üniversitesi	1	0,5
Karadeniz Teknik Ü.	1	0,5
Ankara Üniversitesi	1	0,5
Afyon Kocatepe Ü.	1	0,5
İstanbul Üniversitesi	1	0,5

 Yabancılara Türkçe Öğretimi Alanında 2010-2024 Yılları Arasında Yapılan
Yüksek Lisans Tezlerinin İncelenmesi

Abant İzzet Baysal Ü.	1	0,5
Siirt Üniversitesi	1	0,5
Kilis 7 Aralık Ü.	1	0,5
Kocaeli Üniversitesi	2	0,9
Mersin Üniversitesi	3	1,4
Dumlupınar Üniversitesi	3	1,4
Düzce Üniversitesi	3	1,4
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	1	0,5
Kafkas Üniversitesi	1	0,5
Toplam	220	100,0

Yüksek lisans tezlerinin yapıldığı üniversitelere bakıldığında en fazla yapılan ilk on üniversite şu şekildedir: Gazi Üniversitesi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Nevşehir Üniversitesi.

2.4. Yüksek Lisans Tezlerinin Yöntem ve Desenlerine Göre Dağılımı

Tablo 4. 2010-2024 Yılları Arasında Yazılan Tezlerin Yöntem ve Desenlerine Göre Dağılımı

Yöntem ve Desen	f	%
DeneySEL	10	4,5
DeneySEL Olmayan	13	5,9
Yarı DeneySEL	4	1,8
Tarama	34	15,5
Eylem Çalışması	6	2,7
Doküman İncelemesi	103	46,8
Söylem Analizi	1	0,5
Durum Çalışması	12	5,5
Tasarım ve Geliştirme	3	1,4
Fenomenoloji	3	1,4
Karma	27	12,3
Alan Yazın	4	1,8
Toplam	220	100,0

Yapılan tezler incelendiğinde doküman incelemesi en fazla kullanılan yöntem ve desen olmuştur. Tezlerin çoğunluğunda nitel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Nitel ve nicel yöntemin bir karışımı olan karma yöntemi de fazlasıyla kullanılmıştır. Nicel araştırma yöntemlerinden ise en fazla deneySEL olmayan kullanılmıştır.

2.5. Yüksek Lisans Tezlerinin Kullanılan Araçlara Göre Dağılımı

Tablo 5. 2010-2024 Yılları Arasında Yazılan Tezlerin Kullanılan Araçlarına Göre Dağılımı

Kullanılan Araçlar	f	%
Anket	35	15,9
Görüşme	23	10,5
Alternatif	10	4,5
Doküman	127	57,7
Gözlem	13	5,9
Değerlendirme Formu	5	2,3
Video Kayıt	2	0,9
Okuma Materyali	1	0,5
Test Planı	2	0,9
Ses Analizi	1	0,5
İnternet Tabanlı Program	1	0,5
Toplam	220	100,0

En fazla kullanılan veri toplama aracı doküman olarak tespit edilmiştir. Öte yandan anket aracında fazlasıyla kullanılmıştır. Yüz yüze daha sağlıklı sonuç alabilmek içinde görüşme aracında kullanılmıştır.

2.6. Yüksek Lisans Tezlerinin Veri Analizine Göre Dağılımı

Tablo 6. 2010-2024 Yılları Arasında Yazılan Tezlerin Veri Analizine Göre Dağılımı

Veri Analizi	f	%
Frekans/Yüzde	36	12,9
Anova	7	2,5
T-testi	20	7,2
Korelasyon	6	2,2
Betimsel Analiz	21	7,5
İçerik Analizi	138	49,5
Whitney Mann U	7	2,5
Shapiro	6	2,2
Diğer	38	13,7
Toplam	279	100,0

Yapılan tezler incelendiğinde en fazla kullanılan veri analizi içerik analizi olarak tespit edilmiştir. Bu içerik analizi sonucu ortaya çıkan bulguların sayısal veriye dönüştürülmesi için en fazla frekans/yüzde kullanılmıştır. “Proat 6.1.42, Cibokaya 2.3, Lawshe tekniği, Levene tekniği, okunabilirlik formülü, Scheffe testi, Wilcoxon işaretli sıralar testi, Kovaryans analizi, Türkçe metin sıklık çözümleyicisi, Doğrusal regresyon analizi, Kolmogrov-Smirnov testi, Söylem analizi, Kruskall Wallis H. Testi, Rubrik, LSD çoklu karşılaştırma testi, Nvivo 10, Column responses, Faktör analizi, Miles ve Huberman, MAXQDA 11, Avrupa dil gelişim dosyası kıstasları, Türkiye Türkçesi öğretim programı” veri analizleri de diğer başlığı altına alınmıştır.

2.7. Yüksek Lisans Tezlerinin Alt Hipotez Sayılarına Göre Dağılımı

Tablo 7. 2010-2024 Yılları Arasında Yazılan Tezlerin Alt Hipotez Sayılarına Göre Dağılımı

Alt Hipotez Sayıları	f	%
0	111	50,5
1	1	0,5
2	7	3,2
3	14	6,4
4	25	11,4
5	18	8,2
6	12	5,5
7	4	1,8
8	7	3,2
9	6	2,7
10	5	2,3
12	4	1,8
13	2	0,9
16	3	1,4
19	1	0,5
Toplam	220	100,0

İncelenen tezlerin verilerine bakıldığında çoğunluğunda alt hipotez sayısının bulunmadığı sonucuna varılmıştır. Ana hipotez sorusu etrafında şekillenen tezler alt hipotez sorularına bölünmemiştir.

2.8. Yüksek Lisans Tezlerinin Örneklem Sayılarına Göre Dağılımı

Tablo 8. 2010-2024 Yılları Arasında Yazılan Tezlerin Örneklem Sayılarına Göre Kişi Bazlı Dağılımı

Kişi Sayısı	f	%
1-10	4	4,7
11-30	25	29,1

Yabancılar Türkçe Öğretimi Alanında 2010-2024 Yılları Arasında Yapılan
Yüksek Lisans Tezlerinin İncelenmesi

31-50	19	22,1
51-100	12	14,0
101-500	24	27,9
500+	2	2,3
Toplam	86	100,0

Tezler incelendiğinde göz çarpan aralık 11-30 kişi aralığı çıkmıştır. Kişi bazlı olarak göz çarpan bir diğer nokta ise 500+ verisinin az çıkması ve çok fazla kişinin yapılan tezlerde kullanılmamasıdır.

Tablo 9. 2010-2024 Yılları Arasında Yazılan Tezlerin Örneklem Sayılarına Göre Doküman Bazlı Dağılımı

Doküman Sayısı	f	%
1-10	101	75,4
11-30	16	11,9
31-50	4	3,0
51-100	6	4,5
101-500	6	4,5
500+	1	0,7
Toplam	134	100,0

Tezlere bakıldığında doküman sayısı bakımından en fazla 1-10 sayı aralığı ön plana çıkmıştır. Bu aralıkta toplanmasının en büyük sebebi ise Türkçe Merkezlerinde kullanılan ders kitaplarıdır.

3. Sonuç ve Öneriler

Yüksek lisans tezlerinin konularına göre sınıflandırılması incelendiğinde, "kitap/metin incelemesi" başlığı 78 frekans ve %35,6 ile en yüksek değeri alarak en sık tercih edilen konu olmuştur. Tezlerin çoğunluğunun ana kaynağını kitaplar ve metinler oluşturmuş; literatürdeki bu kaynakların incelenmesiyle yeni veriler ve bulguların elde edilmesi amaçlanmıştır. "Yeterlilik, öğretmen görüşleri, öğrenci görüşleri, dil ihtiyaçlarının belirlenmesi vb." gibi başlıklar "diğer" kategorisine alınmıştır ve %23,7 ile (52 frekans) "kitap/metin incelemesi" başlığını takiben ikinci sırada yer almıştır. "Diğer" kategorisi, belirtilen ana başlıkların dışında kalan çeşitli konuları kapsamaktadır.

Bu başlıklardan sonra sırasıyla "dil bilgisi" konusu %17,4 oranı ve 38 frekans ile gelmektedir. Bu başlık altında Türkçe dil bilgisinde yabancı öğrenciler için zorlayıcı olabilecek konulara odaklanıldığı görülmüştür. Dört temel dil becerisinden oluşan başlıklar arasında ise "okuma" en yüksek değere sahip olup, 21 frekans ve %9,6 oranında belirlenmiştir. Bunu %6,8 oran ve 15 frekans ile "dinleme," %5,5 oran ve 12 frekans ile "yazma" ve %1,4 oran ve 3 frekans ile "konuşma" başlıkları izlemektedir. Dört temel dil becerisi, diğer konulara göre daha az yer bulurken, özellikle "konuşma" becerisinin yeterince önemsenmediği gözlenmiştir.

Yüksek lisans tezlerinin yıllara göre dağılımı başlığı incelendiğinde, f ve % değerleri açısından en yüksek sayıya 2019 yılında ulaşıldığı görülmektedir. Bu yılda toplam 55 tez yapılmış olup, %25,1 ile en fazla çalışma bu yılda tamamlanmıştır. 2019'u takiben, 2020 yılında 32 tez (%14,6) ve 2023 yılında 30 tez (%13,7) ile yüksek lisans çalışmaları yapılmıştır. En düşük değerler ise 2010, 2012 ve 2013 yıllarında yalnızca 2 tez (%0,9) ile kaydedilmiştir. Yıllara göre bir eğilim incelendiğinde, 2015 yılından sonra yüksek lisans tezi sayılarında dalgalanmalar yaşansa da genel anlamda bir artış olduğu gözlemlenmiştir.

Yüksek lisans tezlerinin yapıldığı üniversitelere göre dağılım" başlığı altında en fazla tezin Gazi Üniversitesi'nde yapıldığı tespit edilmiştir; burada toplam 23 tez (%10,5) tamamlanmıştır. Gazi Üniversitesi'ni, 14 teze (%6,4) Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi takip etmektedir. Bu üniversitedeki çalışmaların çoğunluğunun 2023-2024 yıllarında gerçekleştirildiği gözlenmiştir. Üçüncü sırada ise 12 tez (%5,5) ile Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi yer almaktadır.

Bu üniversiteleri sırasıyla, Hacettepe Üniversitesi 11 teze (%5,0), Necmettin Erbakan Üniversitesi 10 teze (%4,5), Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi 9 teze (%4,1), Sakarya Üniversitesi 8 teze (%3,6), Atatürk Üniversitesi 7 teze (%3,2), Nevşehir Üniversitesi 7 teze (%3,2), Bartın Üniversitesi 7 teze (%3,2) ve Akdeniz Üniversitesi 6 teze (%2,7) takip etmiştir. Türkiye genelinde, Türkçenin yabancılara öğretimi ile ilgili tez çalışmaları birçok üniversitede yapılmış olup, ülkenin dört bir yanına dağılmıştır.

Yüksek lisans tezlerinin kullanılan yöntem ve desenlerine göre incelenmesi" başlığında, en fazla tercih edilen yöntemin "doküman incelemesi" olduğu görülmüştür. Bu yöntem, 102 tezde (%46,6) uygulanmıştır. "Doküman incelemesi"nin en çok kullanılan yöntem olması, "kitap/metin incelemesi" konusunun yüksek oranda tercih edilmesi ile paralellik göstermektedir. İkinci sırada yer alan yöntem ise 34 tezde (%15,5) kullanılan "tarama" yöntemidir. Nitel ve nicel çalışmaların bir arada yürütüldüğü "karma" deseni ise 27 tezde (%12,3) tercih edilmiştir. Nicel araştırma yöntemleri arasında en fazla kullanılan ise, 13 tezde (%5,9) yer alan "deneysel olmayan" desen olmuştur. Bu veriler, yüksek lisans tezlerinde en çok nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığını ve nitel çalışmaların daha yaygın olduğunu ortaya koymaktadır.

Yüksek lisans tezlerinde kullanılan araçlara göre inceleme" başlığı altında en sık kullanılan aracın "doküman" olduğu belirlenmiştir. Bu aracın toplam 127 tezde (%57,7) tercih edildiği görülmüştür. Bu durum, "yöntem ve desen" incelemesinde "doküman incelemesi"nin en yaygın yöntem olarak öne çıkmasıyla ve "konu" incelemesinde en çok "kitap/metin incelemesi" yapılmasıyla uyumludur. Literatürdeki kitap ve metinlerin Türkçenin yabancılara öğretimiyle ilişkilendirilerek analiz edilmesi, yaygın bir tercih olmuştur.

Doküman aracını, kolay uygulanabilirliği sayesinde 35 tezde (%15,9) kullanılan "anket" yöntemi izlemiştir. Daha ayrıntılı ve gerçekçi sonuçlar elde etmek amacıyla 23 tezde (%10,5) "görüşme" yöntemi uygulanmıştır. Ardından sırasıyla 13 tezde (%5,9) "gözlem," 10 tezde (%4,5) "alternatif" araçlar, 5 tezde (%2,3) "değerlendirme formu," 2 tezde (%0,9) "test planı" ve 2 tezde (%0,9) "video kayıt" yer almıştır. Daha nadir kullanılan araçlar ise, 1'er tezde tercih edilen (%0,5) "internet tabanlı program" ve "ses analizi" olmuştur.

Yüksek lisans tezlerinde kullanılan veri analiz yöntemlerine göre inceleme" başlığında, en sık tercih edilen analiz türü "içerik analizi" olarak öne çıkmıştır. Bu analiz, 138 tezde (%49,5) uygulanmıştır. İçerik analizinde elde edilen verilerin sayısal ifade edilebilmesi nedeniyle, ikinci sırada en çok tercih edilen analiz türü ise "frekans/yüzde" yöntemi olmuş ve 38 tezde (%13,7) kullanılmıştır.

Bu analiz yöntemlerini, "diğer" başlığı altında toplanan çeşitli analiz teknikleri takip etmektedir. "Diğer" olarak kodlanan bu yöntemler arasında Proat 6.1.42, Cibokaya 2.3, Lawshe tekniği, Levene testi, okunabilirlik formülü, Scheffe testi, Wilcoxon işaretli sıralar testi, kovaryans analizi, Türkçe metin sıklık analiz aracı, doğrusal regresyon analizi, Kolmogorov-Smirnov testi, söylem analizi, Kruskal-Wallis H testi, rubrik, LSD çoklu karşılaştırma testi, Nvivo 10, Column responses, faktör analizi, Miles ve Huberman, MAXQDA 11, Avrupa dil

gelişim dosyası kriterleri ve Türkiye Türkçesi öğretim programı gibi çeşitli analiz teknikleri yer almaktadır.

Yüksek lisans tezlerinde kullanılan alt hipotez sayılarının incelenmesi" başlığı altında en sık karşılaşılan alt hipotez sayısı "0" olmuştur. Bu durum, yüksek lisans tezlerinde genellikle alt hipotez sorularının yer almadığını göstermektedir.

Yüksek lisans tezlerinde kullanılan örneklem sayılarına göre inceleme" başlığı altında, örneklem "kişi" ve "doküman" olarak iki kategoriye ayrılarak değerlendirilmiştir. Bu ayrım, kişi ve doküman olgularının birbiriyle kıyaslanmaması gerektiği düşüncesine dayanmaktadır. İncelenen 220 yüksek lisans tezinin %39,1'inde kişiler, %60,9'unda ise dokümanlar örneklem olarak kullanılmıştır. Toplamda 86 tezde kişilerin, 134 tezde dokümanların örneklem olarak seçildiği görülmüştür. Kişi temelli incelemelerde en sık kullanılan örneklem aralığının 11-30 kişi olduğu; doküman temelli incelemelerde ise en çok 1-10 dokümanın analiz edildiği tespit edilmiştir.

İncelenen 220 yüksek lisans tezinde dikkat çeken en önemli noktalardan biri, dört temel dil becerileri arasında konuşma becerisinin oldukça az ele alınmış olmasıdır. Yalnızca konuşma becerisi değil, okuma, yazma ve dinleme becerilerinin de yeterince incelenmediği gözlenmiştir. Bu nedenle, dört temel dil becerisinin daha kapsamlı bir şekilde araştırılması önerilebilir. Yüksek lisans tezlerinde genel olarak nitel analiz yöntemlerinin tercih edildiği göz önüne alındığında, nicel veri analiz yöntemlerinin kullanımının artırılması tavsiye edilebilir. Örneklem açısından, kişi odaklı tezlerde gruptaki kişi sayısının artırılması önerilebilir. Örneklemle ilgili bir diğer önemli nokta ise, doküman kullanılan tezlerde doküman çeşitliliğinin artırılmasının faydalı olabileceğidir.

Kaynaklar

- Akalın, Ş. H. (2005). Türkçenin güncel sorunları. Retrieved from <http://Turkoloji.cu.edu.tr/Dil%20sorunlari/02.php>
- Akar, A. (2005). *Türk dili tarihi*. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Aksan, D. (1979). *Her yönüyle dil: Ana çizgileriyle dil bilimi 1*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., & Yıldırım, E. (2010). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri spss uygulamalı (6. baskı)*. Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Banguoğlu, T. (1986). *Türkçenin grameri*. Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Barın, E. (2004). Yabancılar Türkçe öğretiminde ilkeler. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD)*, (1), 19-30.
- Bayraktar, N. (2003). *Türkçenin yabancılar öğretiminde tarihsel gelişimi*. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Çanakkale, Türkiye.
- Bayraktar, N. (2005). Yabancılar Türkçe öğretiminde tarihsel gelişimi. *Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Merkezi*. https://turkoloji.cu.edu.tr/DILBILIM/bayraktar_01.php

- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2007). *Eğitimde araştırma yöntemleri* (6. basım). Londra ve New York, NY: Routledge Falmer.
- Ekiz O. N., Ergül M., Kabahasanoğlu V., Nikbay Z., Tokar Y., Yayım A. (1984). *Kaşgarlı Mahmud ve Divan-ı Lûgat-it Türk*. İstanbul: Tokar Yayınları.
- Ergin, M. (1999). *Türk dil bilgisi*. İstanbul: Bayrak Basım Yayınevi.
- Ergin, M. (1999). *Türk dil bilgisi*. İstanbul: Bayrak Basım Yayınevi.
- Gemalmaz, E. (2010). *Türkçenin derin yapısı*. (yay. haz. C. Alyılmaz ve O. Mert), Ankara.
- Güneş, F. (2011). Dil öğretim yaklaşımları ve Türkçe öğretimindeki uygulamalar. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 123-148.
- Kayatürk, N. (2018). *Türkçenin yabancılara öğretimi kitaplarındaki metinlerin örtülü anlam unsurları açısından değerlendirilmesi*. Yüksek lisans tezi, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü.
- Oruç, Ş. (2016). Türkçede ana dil ve ana dili. *Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature*, 2(1), 311-322.
- Sezen, Y. (2020). *Türkçenin yabancılara öğretiminde TV dizgini kullanmanın atasözü ve deyim öğretmedeki etkisi*. Yüksek lisans tezi, Uşak Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (8. baskı). Seçkin Yayınları.

Extended Abstract

In the examination of master's thesis topics, the category of "book/text analysis" has emerged as the most frequently chosen topic, with a frequency of 78 and a percentage of 35.6%. The majority of these theses have utilized books and texts as their primary sources, aiming to obtain new data and findings through the analysis of these sources. Categories such as "competency, teacher views, student views, identification of language needs," among others, have been included in the "other" category, which follows "book/text analysis" with a percentage of 23.7% (52 frequencies). The "other" category encompasses various topics outside the main headings.

Following these topics, the category of "grammar" comes next, accounting for 17.4% with 38 frequencies. This category has focused on challenging aspects of Turkish grammar for foreign students. Among the four basic language skills, "reading" holds the highest value with 21 frequencies and 9.6%. This is followed by "listening" at 6.8% (15 frequencies), "writing" at 5.5% (12 frequencies), and "speaking" at 1.4% (3 frequencies). It is noteworthy that the four basic language skills have received less attention compared to other topics, particularly the "speaking" skill, which has not been sufficiently emphasized.

When examining the distribution of master's theses by year, it is observed that the highest number of theses was completed in 2019, with a total of 55 theses (25.1%). Following 2019, 32 theses (14.6%) were completed in 2020, and 30 theses (13.7%) in 2023. The lowest values were recorded in 2010, 2012, and 2013, with only 2 theses (0.9%) each year. An analysis of trends over the years indicates that, although there have been fluctuations in the number of master's theses since 2015, a general increase has been observed.

In terms of the distribution of master's theses by university, Gazi University has produced the highest number of theses, with a total of 23 theses (10.5%) completed there. Following Gazi University, Fatih Sultan Mehmet Vakıf University ranks second with 14 theses (6.4%), most of which were conducted in the years 2023-2024. Çanakkale Onsekiz Mart University is in third place with 12 theses (5.5%). Other universities follow in order: Hacettepe University with 11 theses (5.0%), Necmettin Erbakan University with 10 theses (4.5%), Tokat Gaziosmanpaşa University with 9 theses (4.1%), Sakarya University with 8 theses (3.6%), Atatürk University with 7 theses (3.2%), Nevşehir University with 7 theses (3.2%), Bartın University with 7 theses (3.2%), and Akdeniz University with 6 theses (2.7%). Throughout Turkey, numerous universities have conducted thesis studies related to the teaching of Turkish to foreigners, indicating a widespread distribution across the country.

In the analysis of the methods and designs used in master's theses, it has been determined that "document analysis" is the most preferred method. This method was employed in 102 theses (46.6%). The prevalence of "document analysis" correlates with the high preference for the topic of "book/text analysis." The second most utilized method is the "survey" method, used in 34 theses (15.5%). The "mixed" design, which integrates qualitative and quantitative research, has been favored in 27 theses (12.3%). Among quantitative research methods, the most commonly used is the "non-experimental" design, applied in 13 theses (5.9%). These data indicate that qualitative research methods are more commonly utilized in master's theses, highlighting the prevalence of qualitative studies.

The analysis of the tools used in master's theses reveals that "documents" are the most frequently utilized tool, appearing in 127 theses (57.7%). This finding aligns with the prevalence of "document analysis" as the most common method in the methods and designs analysis, as well as the high frequency of "book/text analysis" in the topic analysis. The analysis of literature-related books and texts in relation to the teaching of Turkish to foreigners has emerged as a prevalent approach.

Following the document tool, the "survey" method, which was used in 35 theses (15.9%) due to its ease of application, comes next. The "interview" method was applied in 23 theses (10.5%) to obtain more detailed and realistic results. Subsequently, "observation" was used in 13 theses (5.9%), "alternative" tools in 10 theses (4.5%), "evaluation forms" in 5 theses (2.3%), "test plans" in 2 theses (0.9%), and "video recordings" in 2 theses (0.9%). Less commonly used tools included the "internet-based programs" and "sound analysis," each chosen in 1 thesis (0.5%). Regarding the data analysis methods employed in master's theses, "content analysis" has emerged as the most preferred analysis type. This analysis was utilized in 138 theses (49.5%). Due to the numerical expressibility of the data obtained through content analysis, the second most commonly used analysis type was the "frequency/percentage" method, which was applied in 38 theses (13.7%).

Various analysis techniques have been grouped under the "other" category following these analysis methods. Included in the "other" category are analysis techniques such as Proat 6.1.42, Cibokaya 2.3, the Lawshe technique, the Levene test, readability formula, Scheffe test, Wilcoxon signed-rank test, covariance analysis, Turkish text frequency analysis tool, linear regression analysis, Kolmogorov-Smirnov test, discourse analysis, Kruskal-Wallis H test, rubric, LSD multiple comparison test, Nvivo 10, Column responses, factor analysis, Miles and

Huberman, MAXQDA 11, European language development file criteria, and the Turkish language teaching program.

In examining the number of sub-hypotheses used in master's theses, it has been found that the most frequently encountered number of sub-hypotheses is "0." This indicates that sub-hypothesis questions are generally absent in master's theses. In the examination of sample sizes used in master's theses, the samples have been categorized into two groups: "individuals" and "documents." This distinction is based on the premise that individual and document cases should not be compared. Among the 220 analyzed master's theses, individuals were used as samples in 39.1% of the cases, while documents were used in 60.9%. In total, 86 theses selected individuals as samples, while 134 theses utilized documents. In individual-based studies, the most common sample range was found to be 11-30 individuals, whereas in document-based studies, the analysis most frequently involved 1-10 documents.

One notable finding among the 220 analyzed master's theses is the limited attention given to the speaking skill among the four basic language skills. It has been observed that reading, writing, and listening skills have also not been sufficiently explored. Therefore, a more comprehensive investigation of the four basic language skills is recommended. Additionally, given the general preference for qualitative analysis methods in master's theses, it is advised to increase the use of quantitative data analysis methods. In terms of sampling, it may be beneficial to increase the number of individuals in groups for individual-focused theses. Another important point regarding sampling is that increasing the diversity of documents used in document-based theses could be advantageous.

